

PRAMĚŇ

MESAČNÍK MICHALOVSKO - KOŠICKEJ PRAVOSLÁVNEJ EPARCHIE

Aj tohto roku sa zišli pravoslávni veriaci zo všetkých kútov našej eparchie v Nižnej Rybnici, aby oslávili Matku Božiu, Ktorá tu už druhý rok prejavuje Svoju prítomnosť cez Jej čudotvornú klokočovskú ikonu.

Celoeparchiálne slávnosti sa konali v dňoch 20. - 21. augusta a začali v sobotu, v podvečerných hodinách, posvätením vody pri kríži, ktoré vykonal duchovní otcovia - mitr. prot. Ján Choma a mitr. prot. Štefan Horkaj za účasti ďalších duchovných a veriacich eparchie.

Ďalší program tohtoročného celonočného modlitebného bdenia započalo vsenočné bdenie, ktorému predsedal Vysokopreosviatený vladyka Juraj, arcibiskup mihalovsko - košický.

Duchovnú atmosféru bohosluženia, a následne aj Sv. tajiny Jelepomazania (Pomazania olejom), umocnila prítomnosť sv. mošči sv.

veľkomučeníka a liečiteľa Pantelejmona. S vierou, nádejou a modlitbou v srdci aj k tomuto svätcovi, tak blízkeho všetkým utrápeným telesnými i duševnými nemocami, pristúpili mnohí naši veriaci k sv. tajinám Pomazania olejom, Pokánia a Eucharistie.

Program pokračoval počas celej noci modlitbami molebnov, akafistov k sv. Pantelejmonovi, sv. veľkomučeníci Kataríne Alexandrijskej, ktorej sv. ostatky sú uložené v Uspenskom chráme v Nižnej Rybnici, prepájaný spevom veriacich duchovných mariánskych piesní.

Prvú sv. liturgiu o 6.00 hodine ráno slúžili duchovní otcovia - mitr. prot. Ján Choma, ktorý sa v jej závere prihovril sviatočným slovom o veľkom význame Božej Matky v živote kresťana, za spolusluženia mitr. prot. Štefana Horkaja a prot. Marka Sedlického. Tak, ako počas celej noci, aj teraz mnohí pristúpili k sv. spovedi, aby sa mohli s čistým srdcom zjednotiť so svojim Hospodínom cez tajomné lámanie Chleba vo Sv. Eucharistii.

Celoeparchiálne slávnosti vyvrcholili slávnostnou archijerejskou liturgiou o 9.00 hodine, ktorú spolu s Vysokopreosviateným vladykom Jurajom, slúžili archimandrita Serafim (Šemjatovskij), prot. Pavol Novák, tajomník ÚER pre pastoračiu a školstvo, prot. Michal Džugan,

O Presvjataja Vladyčice Bohorodice, Mati Sladčajšaha Hospoda Našeho Iisusa Christa! Izvolivšaja izbrati naše selo Klokočov dl'a javljenija čudotvornoho obraza Tvojego, vonmi mnogoboliznennomu vozdychaniju duš našich.

Obraz že sej lica Tvojego da budet nam stinna i zabralo i utverždenije: na nehože my vsi l'udije Tvoji vzirajušče, da priimem v nedužich našich isčilenije. Pokryj že i izbavi nas ot vsjakaho nachoždenija skorbi i pečali.

O Vsemilostivaja! Vsja virnija čada svjatyja Pravoslavnyja cerkvi spasi, zabludšich na put' pravyy nastavj, naši semji blahoslovi i sojuzom ljubvi utverdi, putešestvujuščich sputešestvuju.

O Vseblagoslovennaja i Vsemošnaja! Usliši ubo nas na syj svjatyj zemli osvjaščennoj Tvojeju blahodatuju i ne liši nas pomošči Tvojeja, da Toboju spasenije polučivše, vospoim i proslavim Ťa i Roždšahosja ot Tebe Spasiteľa Našeho Hospoda Iisusa Christa, jemuže podobajte vsjakaja slava čest' i poklonenije, kupno so Beznačal'nym Jeho Otcem i Prisnosušnym i Životvorjaščim Duchom, nyní i prisno, i vo viky vikov. Amiin.

V 19. stor. žila v časti Kyjeva zvanaj Zverinec zbožná žena Feodosija V. Matvijenko. Raz ráno v r. 1888 začula zvláštne dunenie a zbadala dúhu, ktorá vychádzala z časti čerstvo odvaleného vrchu a odkrývala vchod do pešcer (jaskýň). Keby sme hľadali racionálne objasnenie tejto udalosti - tajomné dunenie spôsobila lavína zeminy a kamenia a dúhu zas vytvorili výpary z jaskynných chodieb, ktoré sa vydrali na svetlo.

Lenže v tejto udalosti je potrebné vidieť aj tajomné Božie riadenie, ktoré po stáročiach odkrylo svedectvo dávnych podvižníkov a vyznávačov viery.

ZVERINECKÉ PEŠČERY V KYJEVE

Keď Feodosija spolu so svojim susedom Dimitrijom Zajčenkom so sviecami v rukách vošli dnu, za polozasypanými dverami zbadali spleť chodieb a v nich množstvo ľudských ostatkov, z časti pochovaných v kéliach kryptách, či len tak ležiacich po zemi, koho kde zastihla smrť. Predstavený neďalekého Sväto - Trojického monastiera dal požehnanie na preskúmanie pešcer, i zrazu na svetlo Božie začali vychádzať kúsky mníšskych odevov, kožené pásy, paramany, cirkevné predmety... Jednako, pozemky nad pešcerami patrili delostreleckému oddielu, ktorý dal vchod do pešcer uzatvoriť a neskôr zasypať.

pokračovanie zo str. 1.

tajomník ÚER pre filantropiu, ekonóm Marián Čičvák, správca PCO Ubrež, prot. Peter Bzik, správca PCO Šamudovce, prot. Vladimír Mertzyn, správca PCO Podhorod', jerej Vasilij Lembej, správca PCO Ruský Hrabovec a správca farnosti - jerej Dušan Tomko. Bohoslužbu diakonským slúžením doprevádzal o. arcidiakon Matúš Spišák.

Počas archijerejskej liturgie vladyka Juraj vyznamenal archimandritu Serafima (Šemjatovského) právom nosenia posochu (ozdobná drevená palica) a o. ekonómovi Vladimírovi Mertzynovi udelil titul protojereja.

Celkovú duchovnú atmosféru slávnosti dotváral svojim nádherným spevom zbor michalovského katedrálneho chrámu pod vedením Mgr. Nadeždy Sičákovvej.

Tohtoročné celoeparchiálne slávnosti v Nižnej Rybnici mali ešte jeden duchovný aspekt, ktorý je spojený s nastupujúcim novým cirkevným rokom - a to vyhlásenie Roka Pravoslávnej Rodiny v našej Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchii. Tento rok bude spojený s aktivitami zameranými na podchytenie, obnovu a katechizáciu našich rodín a mládeže.

Keďže dnes rodina vo svete, a bohužiaľ nevinímajúc ani nás, prechádza rôznymi krízami, rozvodmi, rôznymi patológiami

sociálneho a rodinného života, kde tradičné pojmy ako otec - mama, manžel - manželka sú zamieňané termínmi neopohanského chápania života, o to viac do našich rodín - domácich cirkví, je potrebné prizývať pomoc Božiu, ochranu Matky Božej a modlitebné orodovníctvo našich svätých.

Preto, aj na začiatku Roka Pravoslávnej Rodiny v našej eparchii, vladyka Juraj, spolu so spoločenstvom Cirkvi, ktoré sa zhromaždilo v rybnickom chráme pri nohách Matky Božej Klokočovskej, zveril naše rodiny a celý tento čas obnovy pod ochranu Presvätej Bohorodičky a sv.

kniežat Petra a Fevrónije Muromských, ktorých ikona spolu s kópiou athoskej ikony Bohorodičky Preblahoslovenej tu boli posvätené, a ktoré budú počas tohto roka obchádzať naše farnosti.

Celoeparchiálne slávnosti sa, ako to v našich krajoch býva zvykom, mali zakončiť obchodom okolo chrámu s čítaním evanjelií. Avšak, Matka Božia, skrze Svoj milostivý obraz si ich zakončila Sama. Keď spontánnym nadchnutím Ducha, si všetok Boží národ spred chrámu, pozvala späť do chrámu, aby podchádzajúc pod Jej čudotvornou ikonou prijal požehnanie do ďalších dní života.

Presvätá Bohorodička, Ktorá nám neustále pripomína, že v Nej stále máme milujúcu nebeskú Matku., Ktorá len čaká na každého z nás, aby sme k Nej prišli vyliať svoje bolesti a trápenia, poďakovať za naše radosti, nech žehná každého a vylieva Svojej prehojné milosti cez Jej čudotvornú ikonu z „Nového Klokočova“.

jerej Dušan N. Tomko

Oslavy chrámového sviatku sv. kniežaťa Vladimíra v Sobranciach

V duchovnej a pokojnej atmosfére sa niesla oslava tohtoročného chrámového sviatku svätého apoštolom rovného ruského kniežaťa Vladimíra v pravoslávnom chráme v Sobranciach.

Bolo tak v nedeľu dňa 17. júla 2011.

Tak ako po iné roky, i tohto roka sa zišli veriaci našej cirkevnej obce i blízkeho okolia, aby sa

duchovný o. Bohuslav Senič.

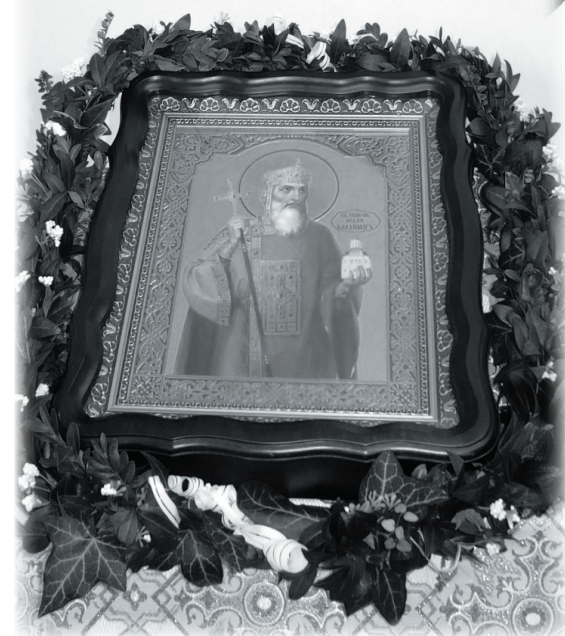
Všetci prítomní sa zamýšľali nad kázanim o. P. Nováka, v ktorom vyzdvihol zásluhu sv. Vladimíra v šírení a upevňovaní kresťanstva.

Po svätej liturgii nasledoval obchod okolo chrámu, pozdravy a poďakovania všetkým účastníkom nášho chrámového sviatku a veriaci zaspievali radostné „Mnohaja i blahaja lita“.

Pre prítomných pripravili sobranceckí veriaci malé pohostenie a naši mládežníci ikony a duchovnú literatúru, ktorú si mohol každý zakúpiť.

Nech sa teda pre každého z nás stane spomienka na tohto svätca výzvou k väčšej zodpovednosti za hľadanie a odhodlané šírenie pravdy v našom osobnom a duchovnom živote.

Pravoslávna Cirkevná Obec Sobrance

spoločne pomodlili a oslávili sviatok svätca, ktorý je pre všetkých pravoslávnych kresťanov príkladným vzorom v poznaní pravej viery. Sv. Vladimír prejavil túžbu človeka po poznaní a prijatí pravdy, ku ktorej viedol i svojich blízkych a aj národ jemu zverený.

V tento sviatočný deň umocnili duchovnú náladu i radostné bohoslužobné spevy, do ktorých sas láskou zapájal každý zúčastnený veriaci.

Svätú liturgiu slúžili otcovia duchovní sobranceckého arcidekanátu o. Vladimír Mertzyn, o. Pavol Novák, o. Dušan Tomko, o. Vasil Lembej a miestny

Hneď po tom začali Feodosiju prenasledovať sny, v ktorých jej hlasy hovorili: „Nakŕm nás...!“ Veľmi sa znepokojila, keďže si ich nevedela vysvetliť. Nakoniec sa jej zjavila žena s dieťaťom na rukách, ktorá jej vyčítavo riekla: „Prečo nás nenakŕmiš?!“ - Kým Feodosija odbehla do pivnice po krčah s mliekom, žena bez stopy zmizla. Vtedy Feodosija pochopila, o aký pokrm ju prosili vo videniach a hneď utekala do monastiera, aby sa poslúžili panychídy za zomrelými.

V r. 1910 zosuv pôdy odkryl dva nové vchody do pešcer, čo neblaho napomohlo k ich rabovaniu miestnymi obyvateľmi. Situácia bola tak vážna, že duchovník monastiera, igumen Valentín, sa nastáhoval ku vchodu pešcerých chodieb s úmyslom uchrániť ich, a tak aj započal obnovu starej tradície mníšskeho života na tomto mieste.

Svojho ochrancu a dobrodincu pešcery získali v osobe kniežaťa Vladimíra D. Ževachova, hlboko veriaceho človeka, ktorého igumen Valentín

Rozbudovaný chrám v česť ikony Radost' všetkých utrápených v zverineckom monastieri sv. archanjela Michaela

strelol v chráme na sviatok Kazanskej Božej Matky 22. októbra 1911. V ten deň knieža Vladimír ani len netušil, ako Zverinecké pešcery budú tesne zviazané aj s jeho osobným životom. Práve knieža Vladimír dal postaviť chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky v novozaloženom Zverineckom skýte. Práve v tomto skýte sa v čase revolúcie a občianskej vojny musel ukryvať, a taktiež tu bol v r. 1924 postrihnutý na mnícha s menom Joasaf. Nakoniec aj sám zažil ich ďalšie zničenie v r. 1934.

Prakticky, hneď po odkrytí, sa Zverinecké pešcery stali pútnickým miestom. Veľmi skoro bola pri vchode od pešcer postavená cerkev, ktorá k sebe tiahla zástupy pútnikov až do 30-tych rokov 20. stor., kedy bol skýt zničený totálne do tla. V r. 1933 bezbožníci zabilí predstaveného skýtu, archimandritu Filareta.

Od Užhorodskej únie do vzniku ČSR

Nanovo bola rozpútaná protináboženská kampaň, a dokonca bol vydaný špeciálny zákon o boji proti ostatkom svätých - kosti sa mleli a rozsyvali po poliach, neraz bezbožníci behali po uliciach s vrecom plným hláv (mošči svätých)... Čo sa týka Zverineckých pešcer po tomto období, pozemok pod skýtom bol rozdelený medzi botanickú záhradu a súkromnú zástavbu. V čase nacistickej okupácie sa v pešcerných chodbách skrývali miestni obyvatelia, a po vojne vchody pomaly zarástli a zapadli do zabudnutia.

Až v r. 1990 boli pešcery znova odkryté a obnovené organizáciou „Podzemný Kyjev“. Výskum vtedy odkryl celý pešcerný monastiersky komplex, aký do toho času nebol, čo i len spomenutý v žiadnych historických materiáloch. Boli odkryté tri podzemné galérie (ulice) v dĺžke 150 m, mníšske klie a pešcerný chrám.

Všetko, čo vieme o Zverineckých pešcerách v Kyjeve, sa dozvedáme z nich samých. Ako ukázal výskum, samotný komplex bol miestom večného odpočinku 98 tiel pochovaných v kéliach, hrobkách a vyše 25 tiel, ktorých smrť zastihla v chodbách, medzi nimi telá žien a detí. Nápis nad mohylami svedčia o podvižníkoch, ktorí tu žili a slúžili Bohu - Feodor Kalika, Andronik Peščernik, igumen Jona...

Nad žertvennikom v pešcernom chráme bol nájdený do kameňa vyrytý zoznam ôsmich zverineckých igumenov: Leontij (podľa všetkého zakladateľ monastiera), Markijan, Michail (biskup Jurjevský), Sofronij, Mina (biskup Polocký), Kliment, Manuil a Lazar.

Historik Kamanin tvrdí, že igumen Leontij a svätiteľ Leontij Rostovský sú tou istou osobou.

Zverinecké pešcery nie sú iba pamätníkom stredovekej kultúry na Kyjevskej Rusi, ale v prvom rade sú svedectvom viery, ktorá bola pripravená položiť život za Christa a Pravoslávie. Sú svedectvom víťazstva ducha nad telom, večného nad pomínutelným.

Úniu medzi pravoslávny duchovenstvom začali spolu s jezuitami rozširovať rôznymi prísľubmi, keďže vedeli, že národ aj duchovní sú proti únii, latinskí biskupi Juraj Jakušič a Juraj Lippaj.

Situácia pravoslávneho duchovenstva na území katolíckych a kalvínskych zemeľpánov bola veľmi ťažká, boli ponižovaní a utláčaní.

V týchto zložitých podmienkach 63 pravoslávni duchovní prijali úniu s určitými podmienkami. Išlo o čisto formálnu záležitosť. Úniu údajne uzatvorili 24. apríla 1646 v Užhorode, ale nie je o tom žiadny dokument. Zachoval sa dokument z roku 1649, ktorého kópia je uložená v Užskom župnom archíve.

Únia bola uzatvorená s jágerským biskupstvom, s biskupom Jakušičom za týchto podmienok - budú zachované východné obrady, biskup bude volený duchovenstvom, uniati sa stanu rovnoprávnymi s rímskokatolíckymi, duchovní sa budú môcť ženit. Lenže, biskup jagerský Juraj Jakušič zomrel už v r. 1647 a tak isto sa píše aj o biskupovi Bazilovi Tarasovičovi, že v r. 1649 už nebol medzi živými. Takže mnohé fakty podpisania únie si tu protirečia.

Pri zavádzaní únie významnú úlohu zohral ostrihomský metropolita Leopold Kolonič, slepý nástroj Habsburgovcov a známy svojim výrokom, že „Uhorsko je potreba najprv ožobrať a potom skatolicizovať“. Prvým uniatským biskupom bol vybraný Parthenij Petrovič.

Parthenij píše v r. 1651 list do primasa Juraja Lippaja, že bol vysvätený za biskupa troma nie uniatskými biskupmi, ale schizmatickými - pravoslávny (Štefan Šimonovič, Grigorij Moldavský, Sáva Bystrický). Rozpisuje ako bol vysvätený a prosí

Hramota Brestskej únie podpísaná 8. októbra 1596

o prijatie a potvrdenie vykonávať uniatskú biskupskú funkciu. Priznáva, že sa dopustil chyby, ale nežiadali od neho, aby vyznával pravoslávny symbol viery a vie že porušil pravidla. Primas Juraj Lippaj píše na kongregáciu do Ríma, „aby z apoštolskej moci uvoľnili Parthenija od porušenia pravidiel,

akých sa dopustil, lebo veľa rokov žil medzi pravoslávny gréckeho obradu v Uhorsku, kde ho 370 pravoslávnych duchovných

Prepodobnomučeník Afanasij Brestský, obránca Pravoslávia v čase podpísania Brest-litovskej únie

zvolilo za biskupa, z ktorých väčšia časť podpísala úniu a ostatní prisľúbili, že prejdú do únie, ak bude on vysvätený a uznaný za biskupa. Takže je nádej, že v krátkom čase sa navrátia do katolíckej viery.

Novému biskupovi je potrebné pomôcť a podporiť ho“ (Lučkaj, M.: Historia carpatoruthenorum. In: Vedecký zborník Múzea Ukrajinskej kultúry vo Svidníku, 14, Prešov 1986). Pápež Alexander VII. potvrdil v r. 1655 Parthenija za biskupa.

Prvý uniatský biskup Parthenij Petrovič chcel za biskupské sídlo Humenné. Roku 1663 zvolal do Humenného sobor, z ktorého bola vyslaná do Ríma dvojčlenná delegácia. Jeden z členov bol na ceste zabitý zbojníkmi a druhý poranený. Žiadali finančnú pomoc na výstavbu baziliánskeho monastiera v Jasenove pri Humennom a finančnú pomoc na výstavbu katedrály v Humennom. Humenné sa malo stať centrom zjednotených z Rímom. Plán sa neuskutočnil, lebo pani Mukačeva Žofia Rákoczyová, rod. Bathoryová vyhnala pravoslávneho biskupa z Mukačeva a darovala jeho sídlo s monastierom sv. Mikuláša uniatskému biskupovi. To sa udialo v roku 1664, kedy pravoslávneho biskupa Jána vyhnali z Mukačeva a na jeho miesto dosadili Parthenija. Po Užhorodskej únii v roku 1646 bola Pravoslávna Cirkev úradne pozbavená všetkého majetku a postavená mimo zákon. Mnohí píšú, že únia bola dohovorovaná v Užhorode tajne pred národom, lebo národ nenávidel latinskú cirkev.

pokračovanie na str. 5.

Úniu tu natlačili feudál Drugeth a jeho fanatická manželka v spolupráci s jezuitmi. Jezuita Kázi píše, že zo 1400 kňazov úniu prijalo len 63, a to nie z presvedčenia, ale preto, aby ich nehnali pracovať na pánske roboty. Boli dané podmienky a národ o ničom nevedel. Všetko sa udialo potajomky, lebo sa báli nenávisť národa.

V r. 1687 latinské cirkevné kruhy zistili, že duchovní a veriaci si neželajú pridržiavať sa únie a naďalej sa pridržiavajú pravoslávneho obradu, a že únia sa nachádza v kríze. Aby sa posilnila pozícia Ríma prikázali počas bohoslužieb nespomínať jeruzalemského patriarchu a iných patriarchov, ale aby sa modlili za pápeža, svojho biskupa a kráľa. Uniatom dovoľovali prijímať rímsky, latinský obrad, ale latinikom zakazovali prechádzať do výhodného obradu. Tam kde bol latinský chrám uniatom nedovoľovali postaviť si svoj, lebo svoje náboženské povinnosti môže vykonávať v rímskom, latinskom chráme. Príčinou týchto nariadení bola nádej, že uniaty časom prejdú na rímsky obrad, čo sa na mnohých miestach aj stalo. Preto aj v r. 1701 kardinál Kolonič predložil rímskej konferencii návrh, aby jezuiti prijali východný obrad, tak prenikli do pravoslávnych kruhov a previedli národ na latinskú vieru. Tak sa aj stalo. „Rímski mnísi jezuiti, redemptoristi a iní, oblečení do bohoslužobného rúcha výhodného obradu prenikli do nášho pravoslávneho ovčince, a ako vlci v ovčom oblečení rozdelili naše stádo a pohnali ho

do latinských kostolov“, píše Ján Kokinčák. (Kokinčák: Naše vossoedinenie s Pravoslavnou cerkovju i konec unii; Pravoslavní cerkovnyj kalendar na 1951 hod, Praha 1950). Kokinčák Ján, bol 23 rokov riaditeľom gréckokatolíckeho úradu v Prešove a v roku 1950 prešiel do Pravoslávnej Cirkvi. Bol generálnym vikárom novozriadeného pravoslávneho biskupstva v roku 1950 v Michalovciach.

Aj keď sa v 17. - 18. st. násilným spôsobom podarilo na našom území zaviesť úniu, bolo len otázkou času, kedy sa Pravoslávie obnoví. To začalo už koncom 19 storočia.

V r. 1942 v Medzilaborciach sa Gréckokatolícka cirkev sa usilovala dosiahnuť, aby štát dal pravoslávnych na Slovensku mimo zákon, to sa nakoniec stalo jej samej, keď sa ocitla mimo zákona v roku 1949.

Posledným pravoslávny biskupom na našom území bol Dositej, ktorý bol prenasledovaný a na koncu života oslepol, zomrel v r. 1734. V r. 1722 cisár zrušil rusínske marmarošské pravoslávne biskupstvo so sídlom v kláštore v Ugli a nariadil pripojenie marmarošských pravoslávnych farností k mukačevskému uniatskému biskupstvu, píše I. Pop (Malé dejiny Rusínov, Bratislava 2010). Niektorí sú toho názoru, že tým v podstate proces vytvárania únie bol ukončený. Lenže práve od tohto času začalo odkryté presadzovanie únie.

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

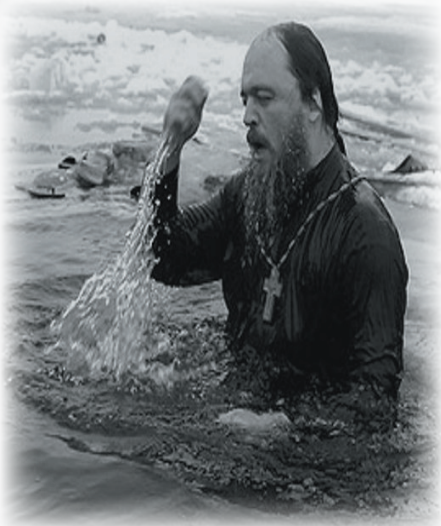

Panagia s vyobrazením Bohorodičky Zverineckej nájdená v pešcerách, v kelii igumena Klimenta

Medzi historikmi koluje hypotéza, ktorá počiatok Zverineckých pešcer a duchovného mníšskeho podvižníctva na tomto svätom mieste kladie do času Pokrstenia Rusi, čiže polstoročie pred príchodom prepodobného Antonija z Athosu, zakladateľa Kyjevo - pešerského monastiera.

Tu, v tesných a chladných kéliach, v pôste a modlitbe, zjednocovali sa so svojim Hospodinom zverineckí podvižníci, a práve tu, v týchto pešcerách, títo podvižníci a mnohí ďalší vyznávači Christovej viery, v čase tatáro - mongolských nájzdov, boli za živa pochovaní.

dokončenie na str. 6.

Pri vyslovení tohto slova, každý z nás si povie, že ide o nevyhnutnú súčasť ľudského života. Súčasne s tým sa v našich predstavách vyvíja aj protikladný pocit, ktorý plynie z nedostatku vody, a tým je smäd. Je to neprijemný pocit, ktorého vzrastajúcu intenzitu môžeme eliminovať iba prísunom vody.

Človek pre svoj život potrebuje praveľný prísun vody do organizmu. Táto potreba je vyžadovaná skladbou nášho organizmu. Je všeobecne známe, že dve tretiny ľudského organizmu tvorí voda, obsahujúca potrebné minerály pre stavbu nášho tela.

Voda teda je základom života pre celé

PRAVOSLÁVIE - VODA

stvorenie. Je to biblická pravda. Život je podmienený vodou. Život je tam kde je voda. Podľa svedectva Biblie, čo tvrdí aj súčasná veda, život vznikol vo vode. Je to Boží princíp vyjadrený v 1. Mojžišovej knihe Genezis, kde je povedané, že Duch Boží sa vznášal nad vodami.

Voda je živlom, ktorý je spojený s ľudským životom, ako nevyhnutný element pre zachovanie našej existencie, ale súčasne je živlom, ktorý môže byť nositeľom ľudského nešťastia. Tieto dva princípy sú prezentované v Biblii za čias Noeho. Boh vtedy zachránil ľudstvo prostredníctvom potopy. Voda ako zničujúci živl a súčasne životodárny ničí starý hriešny spôsob života, aby sa mohol objaviť nový život, život duchovne kvalitatívnejší než minulý. Vidíme, že voda ničí ale hneď aj zachraňuje život.

Christos v rozhovore so ženou Samaritánkou pri Jakubovej studni hovorí o živej vode, o novom nápoji, ktorý uhasí večný smäd. Ide o nápoj večného života, ktorým je samotný eucharistický Christos. Bez tohto nového nápoja a pokrmu sa nedá zdynamizovať náš duchovný život. Iba eucharistický Christos, ktorý je nám rozdávaný vo sv. prijímaní môže udeliť dynamiku pre duchovný rast človeka, lebo On je Prameň, ktorý daruje nášmu životu

pravdivý zmysel a novú kvalitu. Vo svojej podstate je to zveľaďovanie daru, ktorý sme prijali pri sv. krste, našom duchovnom narodení, kedy sme sa začlenili do jednoty mystického Christovho tela, do Cirkvi.

Dnes je veľmi aktuálnou otázkou ako skvalitniť spôsob spoločenského života. Vzniká však otázka, či môže súčasné kresťanstvo v zásadnej miere pozitívne ovplyvniť kvalitu týchto vzťahov? Keď samotné má problémy a často nedokáže adekvátne reagovať na nové podmienky. Dostali sme veľký dar slobodného pôsobenia, ktorý môžeme využiť pre svoje aj všeobecné dobro, ale tak isto tento dar môžeme aj znehodnotiť.

Aktualitou dňa, ktorá stojí pred Pravoslavnou Cirkvou na Slovensku, je pastoračná činnosť. To je voda, ktorá môže Pravoslávie na Slovensku zdynamizovať, ale ho aj oslabiť. Nezabúdajme, že Boh pôsobí v tomto svete cez „korunu stvorenia“ človeka. Christova Cirkev je bohoľudská kde sa čaká na iniciatívu biskupa, duchovného i radového veriaceho kresťana. Trojediný Boh požehná iba to, čo dobrého človek vykoná (princíp synergizmu).

Prof. ThDr. Imrich Belejkanič, PhD.

Deti pravoslávnych vojakov na výlete vo Vysokých Tatrách

Stalo sa tradíciou, že v čase letných školských prázdnin organizuje Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách SR a ozbrojených zboroch SR biblický tábor pre deti profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu ministerstva obrany. Toto podujatie prebehlo tento rok od 12. do 24. augusta 2011 vo Vojenskom zdravotníckom zariadení v Tatranských Zruboch. Do Vysokých Tatier prišlo 31 detí vojakov z rôznych kútov Slovenska, aby si do sýta užili blahodarné pôsobenie prírody a duchovného slova. Vojenský duchovní podnikali s deťmi výlety za krásami Tatier a v interaktívnych posedeniach.

Deti chodili na túry po známych turistických chodníkoch, navštívili Múzeum Tatranského národného parku v Tatranskej Lomnici, v Pieninách na Dunajci zakúsili plavbu na pltiach a cez sprievodcu Horskej záchranej služby (HZS) sa oboznámili

s prácou HZS na prednáške o pravidlách správania sa vo vysokohorskom prostredí a úcte k prírode. Na táboře sa s rovnakou dôležitosťou venovali aj pozdvihnutiu ducha. Duchovní predostreli deťom základy kresťanského etického správania a vyložili význam náboženského zamerania pri tvorbe vlastného rebríčka hodnôt. Deti sprevádzal vojenský duchovný prot. mjr. Marek Ignáčík PhD., ktorý s deťmi spoločne vykonával modlitby v pravoslávnom duchu.

Počas pobytu v Tatrách sa deti tešili nielen z táborového života, ktorého súčasťou bola táborová pošta, opekanie, súťaž, spoločenské hry a rozličné športové aktivity na ihrisku i vo fitnes, ale na duchovných zamysleniach a pri vzájomných rozhovoroch o náboženských skúsenostiach sa oboznámili aj s vnútorným svetom kresťanskej viery.

info: Mgr. Šimon Czap, starší kaplan

Celý zástup zverineckých podvižníkov bol v r. 1914 priradený metropolitom kyjevským Flavianom k zástupu miestnych svätých a ich spoločná spomienka bola ustanovená na 5. nedeľu Veľkého Pôstu.

14. apríla 2009 Posvätná Synoda Ukrajinskej Pravoslávnej Cirkvi Moskovského Patriarchátu, pod vedením Blaženejšieho Vladimíra, metropolitu kyjevského a Ukrajiny, potvrdila akt kanonizácie zo začiatku 20. stor.

Čo môže toto miesto ponúknuť dnešnému človeku? O tom hovorí pár slov z jedného dorevolučného časopisu, kde autor poznamenal: „Nie je možné slovami opísať tú zvláštnu atmosféru, neznámy pokoj, ktoré vládnu tu, hlboko v podzemí, v temnom stiesnenom chráme, pri kostiach svätých, ktorých ani mená nie sú známe“.

Tieto slová boli napísané v čase začiatku vedecko - technického progresu. O koľko viac by aspoň pár chvíľ tejto tajomnej atmosféry potrebovalo zakúsiť srdce súčasného človeka obklopeného duchovne hluchým a necitlivým svetom.

pripravil jerej Dušan N. Tomko

Kríž je okrasou Cirkvi...

Kríž je okrasou Cirkvi - tak ospevujeme Kríž na utrení sviatku Pozdvihnutia čestného a životodárneho Kríža.

Vtelený Boží Syn išiel na potupnú smrť, avšak nevinné, pretože hriechu v ňom nebolo. Tak povýšil Kríž na inú kvalitatívnu úroveň. Z Kríža vďaka Jeho zmŕtvychvstaniu sa stáva symbol víťazstva nad hriechom a smrťou. Kristus "smertiju smrť poprav i suščím vo hrobich život darovav".

Kríž Christov zmenil dejiny sveta, keď sa na nebi pred bitkou s Maxentiom zjavil cisárovi Konštantínovi. Ten následne spolu s Licíniom vydal v r. 313 Milánsky edikt, ktorým zrovnoprávnil kresťanstvo s ostatnými náboženstvami v rímskej ríši. Následne sa jeho matka Helena vydala do Svätej zemi hľadať Christov Kríž. S jeho nájdením a oslavou je spojený náš sviatok Pozdvihnutia čestného a životodárneho Kríža, preto aj my sme vykonali Čin pozvihnutia na všetky štyri svetové strany.

Kríž v kresťanstve má mystický rozmer, pretože Christos zafinoval životnú cestu človeka ako Cestu Kríža: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma“. Všetci nesieme so sebou svoj kríž, žiadny človek nie je bez kríža, my kresťania sme však tí, ktorí vzali svoj kríž a nasledujú Christa.

Nech je život v Christu a s Christom pri nesení nášho kríža pre nás posilnením.

zdroj: pcokosice,orthodox.sk

Oslava chrámového sviatku v Choňkovciach

V nedeľu 7. augusta sme v Choňkovciach oslávili chrámový sviatok Premenenia Hospoda nášho Isusa Christa. Tento sviatok je jeden z tých radostných duchovných letných sviatkov Pravoslávnej Cirkvi, na ktorom s radosťou a oduševnením všetci spievame tropar sviatku: „Preobrazil sa jesi na hori Christe Bože, pokazavij učeníkom Tvojim slávu Tvoju, jakože možachu... Premetil si sa na hore, Christe Bože, a ukázal si učeníkom svoju slávu, pokiaľ ju mohli vidieť...“ a ostatné piesne, na ktoré je Pravoslávna Cirkev veľmi bohatá a je studnicou duchovných piesní na oslavu Boha všemohúceho, Svätej Trojice, Bohorodičky a svätých. Počasie nám tiež doprialo, aby sme mohli prežiť tento sviatok radostne a dôstojne s oslavou modliac sa a spievajúc na slávu Isusa Christa.

Bohoslužby slúžili mitr. prot. Mgr. Ladislav Fedor, arcidekan michalovský a miestny duchovný Štefan Hoskaj. Slovo Božie kázal o. Ladislav Fedor, ktorý povzbudil veriacich, aby sa nebáli v živote žiadnych problémov, lebo Isus Christos, Ktorý ukázal svojim apoštolom len zlomok zo svojej slávy, Ten vždy pomáhal našim predkom a aj nám pomôže všetko poriešiť

ak budeme o to prosiť. Je to vždy veľká radosť pre duchovného a veriaceho v spoločnosti v chráme prežiť chrámový sviatok, kde na bohoslužbách so svojim spevom a modlitbami aj my prežívame tu istu radosť v chráme, ktorú prežívali aj apoštoli sv. Peter, sv. Ján a sv. Jakub na hore Tábor. Na tejto hore sme mali možnosť byť pred pár týždňami (a medzi nimi som bol aj ja), modliť sa a chodiť po týchto posvätných miestach vo Svätej Zemi v Izraelu.

S poďakovaním Bohu a sprosťou za účastníkov chrámového sviatku v Choňkovciach, za to, že sme sa dožili tohto sviatku a mohli sa zúčastniť na bohoslužbách v tomto chráme, sme všetkým prosily od Boha Božieho požehnania, zdravia a pokoja, aby sme mohli ešte sa dožiť veľa takých radostných udalostí, ako je aj chrámový sviatok, kde si duchovne odpočinieme a neberieme nových síl do ďalšieho života.

Pomôž nám, Bože, aby sme dokázali dlho si tu premenu v každodennom živote, ktorú sme dosiahli, urobiť v spoločnosti s Bohom a všetkými veriacimi v chráme na bohoslužbách a modlitbách.

Prot. ThDr. Štefan Hoskaj

Na zamyslenie...

Veci nie sú také, akými sa zdajú...

Dvaja anjeli, ako pútnici zastavili sa v dome bohatej rodiny, aby tu strávili noc. Rodina bola nepohostinná a odmietla anjelov nechať v miestnosti pre host'ov. Miesto toho ich ubytovali v studenej pivničnej miestnosti. Ako náhle si ustlali na tvrdej podlahe, starší anjel uvidel diery v stene a opravil ju. Keď sa mladší anjel udívane pýtal prečo, starší odpovedal: „Veci nie sú také, akými sa zdajú byť.“ Ďalšiu noc si išli odpočinúť do domu veľmi chudobného, ale pohostinného roľníka a jeho ženy. Potom, čo sa s nimi manželia podelili o trochu jedla, čo mali, povedali anjelom, aby spali v ich posteliach, kde si dobre odpočinú. Ráno po svitaní našli anjeli farmára a jeho ženu v slzách. Ich jediná krava, ktorej mlieko bolo jediným príjmom rodiny, ležala uhybnutá v chlieve. Mladší anjel sa pýtal staršieho, ako sa to mohlo stať. Prvý muž mal všetko a ty si mu pomohol, - vyčítal. Druhá rodina mala málo, bola ochotná podeliť sa o všetko, a ty si dovolil, aby im zhylna krava. Prečo? „Veci nie sú také, akými sa zdajú,“ - odpovedal znova starší anjel. - „Keď sme boli v pivničnej izbe, všimol som si, že v tej diere v stene bola zásoba zlata. Keďže majiteľ bol posadnutý chamtivosťou a neochotou zdieľať šťastie, utesnil som stenu, aby poklad nemohol nájsť. Keď sme ďalšiu noc spali vo farmárovej posteli, prišiel si anjel smrti pre jeho ženu. Dal som mu miesto nej kravu. Veci nie sú také, akými sa zdajú“.

Väčšinou nepoznáme všetky súvislosti. Potrebujeme však vieru, že všetko, čo prichádza do nášho života, Boh vo Svojej premúdrosti koná pre náš prospech. A to sa ukáže až časom, či vo svetle večnosti.

Chrámový sviatok Povýšenia Kríža vo Veľkých Kapušanoch

Deň 18. september bol pre veriacich PCO Veľké Kapušany radostný, pretože v tento deň si pripomenuli chrámový sviatok POVÝŠENIA SVATEHO KRÍŽA HOSPODINOVHO, ktorému je chrám zasvätený.

Pri tejto príležitosti sv. liturgiu slúžil mitr. prot. Ladislav FEDOR, prot. Marek SEDLICKÝ a miestny duchovný prot. por. Simon CZAP. Slávnostný príhovor predniesol otec Ladislav, ktorý vo svojej kázni veľmi pekne

vyzdvihol úlohu a miesto kríža v živote kresťana. Po sv. liturgii nasledovalo myrovanie, po ktorej bol obchod okolo chrámu čítaním sv. Evanjelií. Sv. liturgia bola slúžená v troch jazykov.

Touto cestou ďakujeme všetkým veriacim, ktorí prišli aj z okolitých farností prežiť spolu s nami duchovnú radosť.

Patrí im za to veľká vďaka a prajeme im veľa Božieho požehnania na mnohá a i blahaja lita...

Prot. Mgr. Šimon Czap

„Západ si zvolil Christa bez kríža – a Východ kríž bez Christa“

To znamená, že ľudia na Západe si udržiavali svoju

je možné bez kríža. Veď On jasne povedal: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každodenne svoj kríž a nasleduje ma“. A kríž bez Christa, čiže rozličné ťažkosti a trápenia života bez prijatia cieľa, ktorý ukazuje Isus Christus a bez Jeho pomoci, nemajú zmysel, sú neznesiteľné a neprijateľné.

Aký je postoj súčasného človeka k Isusovi Christovi a ku krížu?

Asi najlepšie vystihneme tento postoj, ak povieme, že dnešný globalizovaný človek, nechce ani jedno ani druhé: nechce ani kríž, ani Christa. Alebo inak vyjadrené - Chce život bez kríža, bez námah, ťažkostí, bez obety a utrpenia a chce

a bolesti, tak sa očakáva, že všetko vyrieši medicína – až po transplantáciu chorých orgánov za nové, alebo dobrí právnici – samozrejme, ak máme dosť peňazí.

Obetovať sa pre niekoho, pre deti, manželského partnera, pre chorých a starých – a už nehovoriac o obeti pre vlast', pre blížnych – to nás jednoducho nezaujima, nech sa každý stará o seba, my máme svoje starosti a svoje záujmy...

Drahí bratia a sestry, viera v Isusa Christa, úprimná snaha podľa tejto viery žiť, nás môže uchrániť pred mnohými mylnými a osudnými krokmi, pred zbytočnými a nezmyselnými krížmi.

Nasledovanie Christa nás však privedie aj k mnohým krížom, ktoré – ak mu chceme byť verní – musíme prijať a vziať na svoje plecia. Tiež sa stretieme s krížom, ktorý nám spôsobia ľudia, alebo iné okolnosti ako je choroba, nešťastia a pod. A predsa,

ho prijímame ako prejav našej poslušnosti a lásky voči Bohu, ako dôsledok našej vernosti Isusovi Christovi, môžeme mať plnú dôveru, že nie sme na jeho nesenie sami.

Christos, ktorý sľúbil, že bude s nami po všetky dni až do skončenia sveta, kráča s nami a dáva nám silu, aby sme mohli všetko zvládnuť, čo treba.

My dnes slávime povýšenie svätého kríža! To znamená, že Christov kríž sa ukázal, nie ako nástroj zničenia Jeho života, ale ako prostriedok na dosiahnutie plného, večného života, zmŕtvychvstania. Aj naše kríže majú byť nástrojmi, cez ktoré sa dostáva Boží život nám a do nášho sveta.

Na prvom mieste u kresťana nie je kríž – ale Christos. Za ním chceme kráčať i vtedy, keď sa nám postaví do cesty kríž. Nevyhnúť sa krížu, neutiecť pred ním, ale s Christom a podľa Jeho príkladu ho zvládať – to je cesta, ktorá vedie k víťazstvu – v tomto i v

Christos a kríž patria nerozlučne k sebe

kresťanskú vieru, ale zamerali sa na blahobyť a robili všetko preto, aby odstránili zo života akékoľvek utrpenie. Na Východe, sa zas vyvíjalo veľké úsilie o odstránenie kresťanskej viery, žilo sa v určitej biede a s trápeniami, od ľudí sa vyžadovali obete až do krajnosti – pre budovanie lepšieho sveta...

Tieto dva postoje však viedli k tomu, že tí, čo chceli mať Christa bez kríža, stratili aj svoju kresťanskú vieru; a tí, čo si ponechali iba kríž bez Christa, sa obetovali nezmyselne a bezvýsledne.

Boží Syn Isus Christos vykúpil svet, ľudstvo, svojou obetou na kríži, svojím uponížením sa až po kríž.

Chciet' byť kresťanom, čiže nasledovníkom Christa, nie

život, do ktorého mu Boh nehovorí, v ktorom nemusí zohľadňovať Christov príklad a Jeho slovo, v ktorom si jednoducho môže robiť, čo sám uzná za vhodné.

Pozrime sa, aké predstavy o živote sa nám predkladajú v televízii a v časopisoch, o akom živote snívame aj my sami: vidíme len pekných mladých ľudí, ľudí bohatých, ľudí, ktorí si užívajú radosti a príjemnosti života - vozia sa na drahých autách, trávia dovolenku na ďalekých ostrovoch, majú luxusné domy, zamestnanie s vysokým platom, užívajú si príjemnosti vzťahov medzi mužom a ženou bez ohľadu na nejaký morálny zákon...

Keď sa predsa len blížia nejaké problémy, nepríjemnosti

treba sa nám pýtať, či je tento kríž v zhode s Božou vôľou v tom zmysle, že ak chceme byť verní Pánu Bohu, nemôžeme inak, než ten kríž prijať. Skutočný kríž zdanlivo ničí náš život, naše predstavy o živote, je namáhavý. Ale, ak

budúcom svete. Nech nám je Christov víťazný kríž každý deň povzbudením, aby sme ho statočne prijímali a niesli dokedy to je Božia vôľa.

starší kaplán
por. prot. Mgr. Šimon Czap

